

Bruxelles, 31.1.2018
COM(2018) 50 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Evaluare intermediară a programului Erasmus+ (2014-2020)

{SWD(2018) 40 final}

Erasmus+ este programul Uniunii care sprijină acțiuni din domeniile educației și formării, tineretului și sportului. Cu un buget de **16,45 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020**¹, programul urmărește să ofere, **pentru peste 4 milioane de persoane**, oportunitatea de a dobândi competențe și de a avea parte de o dezvoltare personală, socio-educatională și profesională prin intermediul studiilor, al formării, al experiențelor de muncă sau al voluntariatului în întreaga lume. Acest program urmărește să favorizeze îmbunătățiri calitative, inovarea, excelența și internaționalizarea **organizațiilor** active în domeniile educației și formării, tineretului și sportului. Programul Erasmus+ ajută, de asemenea, țările europene să își modernizeze și să își îmbunătățească **sistemele** de educație și formare, precum și **politicile** privind tineretul și sportul, consolidându-le rolul de vectori esențiali pentru creșterea economică, ocuparea forței de muncă, competitivitate, inovare și incluziunea socială.

Acest raport de **evaluare intermediară** a programului Erasmus+, inclusiv evaluarea impactului pe termen lung al programelor anterioare, este prezentat în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) nr. 1288/2013 al Parlamentului European și al Consiliului² și este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei (SWD) care prezintă toate elementele de probă. Acesta se bazează pe rapoartele naționale prezentate de țările participante la program, pe un raport de evaluare de către un contractant extern independent, pe alte studii evaluate, pe experiența în gestionarea programului și pe **mai mult de un milion de răspunsuri din partea tuturor părților interesate**. Acest raport evaluează progresele înregistrate la punerea în aplicare a programului Erasmus+ în perioada 2014-2016 în toate țările participante³, înaintea majorării complete a bugetului. De asemenea, acesta examinează impactul pe termen lung al unui număr de șapte programe anterioare din perioada **2007-2013** (evaluare *ex post*), inclusiv în țările partenere.

Programul Erasmus+ este pe drumul cel bun pentru **a-și atinge indicatorii de performanță**, astfel cum sunt stabiliți în temeiul juridic, în special înregistrând în mai puțin de trei ani **1,8 milioane de persoane** care au participat la activități de mobilitate și **peste 240 000 de organizații** implicate în proiecte de cooperare. Având în vedere baza de referință a evaluării, între 2007 și 2016, programele analizate au finanțat mobilitatea în scop educațional pentru mai mult de **4,3 milioane de tineri și peste 880 000 de specialiști**. În plus, un număr mult mai mare de persoane au beneficiat de proiecte de cooperare care au implicat **940 000 de organizații participante**.

În ansamblu, evaluarea arată că **programul Erasmus+ este foarte apreciat de către părțile interesate și de către publicul larg**. Rezultatele acestei evaluări, astfel cum se detaliază în documentul de lucru al serviciilor Comisiei (SWD), arată că toate programele evaluate s-au dovedit a fi **deosebit de eficiente**. Valoarea adăugată europeană a acestora nu poate fi contestată. În plus, programul Erasmus+ este perceput ca fiind **mai coerent, mai relevant** și

¹ Inclusiv finanțarea din cadrul instrumentelor de acțiune externă.

² JO L 347, 20.12.2013, p. 50 buget.

³ Țări participante la program: statele membre ale UE, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Turcia. Țări partenere: Alte țări care nu sunt membre ale UE.

doar parțial **mai eficient** decât programele care l-au precedat. Pornind de la sugestiile prezentate în rapoartele naționale și având în vedere recomandările făcute de către evaluatorul extern, acest raport formulează propuneri pentru a adapta punerea în aplicare a programului actual pentru a ajunge la potențialul său maxim până în 2020 și ia în considerare sugestiile de îmbunătățire în perspectiva unui nou program.

Eficacitate

În urma evaluării, s-a constatat că **programul Erasmus+ este foarte apreciat** de către părțile interesate, precum și de către publicul larg, care identifică programul ca fiind pe locul **al treilea între cele mai semnificative rezultate pozitive ale UE**. Beneficiarii raportează rate de satisfacție de peste 90 %.

Pentru **cursanți** (studenți, ucenici, voluntari, tineri etc.), programele evaluate au avut și continuă să aibă un efect pozitiv asupra **dobândirii de aptitudini și competențe**, sporind astfel **capacitatea de inserție profesională** și spiritul antreprenorial și reducând perioada de tranziție de la educație la ocuparea unui loc de muncă (o rată cu 13 % mai mare în comparație cu persoanele care nu au participat la programul Erasmus+ sau la cele care l-au precedat). Evaluarea arată că programul Erasmus+ încurajează dorința de a munci sau de a studia în străinătate (+ 31 %) și dezvoltarea competențelor în materie de limbi străine (o rată cu 7 % mai mare la testele de competență); că influențează percepția pozitivă a cetățenilor asupra valorii învățării pentru **dezvoltarea personală** și profesională a acestora (+ 8 %) și că îmbunătățește ratele de absolvire ale studenților (+ 2 %).

De asemenea, există dovezi că programul **contribuie la o mai mare coeziune în Uniune**. Programul Erasmus+ promovează comportamentul social/civic pozitiv și **un sentiment de „apartenență europeană”** (+19 % față de neparticipanți). Acesta ajunge la tinerii defavorizați (11,5 % din numărul total de participanți la programul Erasmus+) într-o mai mare măsură față de programele anterioare sau față de schemele naționale comparabile. Cu toate acestea, evaluarea indică necesitatea de a face mai multe pentru a ajunge la persoanele mai vulnerabile din societate și de a facilita participarea organizațiilor de dimensiuni mai mici.

- În cadrul actualei structuri a programului valabilă până în 2020, Comisia își va intensifica eforturile **pentru a face ca programul Erasmus+ să fie mai accesibil** persoanelor provenind din medii defavorizate sau cu nevoi speciale. Aceasta va lua măsuri pentru **a facilita participarea la acest program pentru școli și alte părți interesate de mici dimensiuni**.
- După anul 2020, Comisia va analiza modul în care poate **stimula în continuare dimensiunea incluziunii** pentru oricare program viitor, printr-o integrare sporită a grupurilor defavorizate și vulnerabile în domeniile educației și formării și în activitățile sportive și de tineret.

Pentru **specialiști** (cadre didactice, formatori, lucrători de tineret, personal etc.), participarea se traduce prin dezvoltare profesională – în special în ceea ce privește **opțiunile de inter-relaționare mai extinse** (+ 22 puncte procentuale) și **utilizarea sporită a resurselor digitale**

(+ 5 puncte procentuale) – alături de un sentiment de apartenență europeană mai puternic (+ 6 puncte procentuale).

Pentru **organizațiile participante** (școli, universități, furnizori de educație și formare profesionale și de educație pentru adulți, organizații sportive și de tineret etc.), schimbările preconizate sunt progresive și de intensitate diferită în cadrul sectoarelor programului. Este necesară continuarea participării pentru o transformare mai profundă. Totuși, evaluarea arată că programul are un **efect clar de „europenizare”**⁴.

Deși sunt mai puțin vizibile, evaluarea a confirmat că **programele examinate au avut un impact asupra formulării și punerii în aplicare a politicilor din domeniile educației, formării, tineretului și sportului**⁵, în special în cazul învățământului superior, acolo unde bugetul relevant a fost suficient de mare sau a avut un efect indirect prin finanțarea cooperării la nivel de politici dintre autorități. Pe termen lung, aceste programe au insuflat în Europa ideea că **mobilitatea în scop educațional aduce beneficii persoanelor și că rezultatele de învățare ale acestora trebuie să fie validate și recunoscute în comun**. Programele evaluate au fost **importante pentru influența globală a UE**, mai ales în ceea ce privește facilitarea recunoașterii calificărilor între Europa și țările partenere.

Efectele sistemice sunt însoțite de **progrese în diseminarea rezultatelor proiectelor finanțate** grație unei platforme dedicate unice⁶. Totuși, **dovezile care să ateste faptul că rezultatele proiectelor sunt utilizate de factorii de decizie politică nu sunt mereu clare**, în special în cazul în care aceștia din urmă nu sunt implicați în proiect de la bun început.

- **Pentru a spori efectele asupra politicilor**, Comisia va lua în considerare modalități suplimentare pentru a încuraja efectele la nivel de sistem și pentru a integra rezultatele proiectelor de succes la nivel național într-un mod mai eficace.
- În procesul de pregătire a programelor viitoare, Comisia va examina opțiunile pentru dezvoltarea și finanțarea **la scară mai mare** (în special cu sprijinul fondurilor structurale și de investiții europene) a acelor proiecte Erasmus+ de succes care au potențialul de a genera reforme structurale la nivel național.

Per ansamblu, evaluarea a arătat că, la jumătatea perioadei, programul Erasmus+ **a atins sau a depășit majoritatea indicatorilor** stabiliți în temeiul juridic al acestuia. Cererea depășește cu mult finanțările disponibile. Pentru viitor, fără a aduce atingere următorului cadru financiar multianual, evaluarea a confirmat **capacitatea programului de a absorbi o majorare a bugetului general**. În acest caz, aceasta a sugerat ca **actuala repartizare între sectoarele programului ar putea fi modificată** pentru a consolida acele sectoare pentru care o creștere bugetară ar aduce cele mai eficiente avantaje în materie de impact. **Învățământul școlar, educația și formarea profesională (EFP) și activitățile de tineret**, în cazul cărora impactul programelor a fost dovedit chiar dacă nu a fost la fel de răspândit ca în învățământul superior

⁴ SWD, 5.1.2.1.

⁵ SWD, 5.1.2.2.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

ca urmare a alocărilor bugetare mai mici, au fost identificate ca **având un potențial ridicat** pentru extinderea participării la activitățile Erasmus+ în următorii ani.

- Începând din 2018, noi acțiuni și activități vor fi lansate în cadrul programului Erasmus+ în vederea **creșterii numărului de oportunități de mobilitate** pentru elevi, pentru cursanții din cadrul EFP și pentru ucenici.
- În comunicarea sa intitulată „*Consolidarea identității europene prin educație și cultură*”⁷, Comisia stabilește o viziune pentru extinderea viitorului program Erasmus+ la toate categoriile de cursanți (inclusiv elevi, studenți, stagiați și ucenici) și profesori, cu scopul de a **dubla numărul participanților** și de a ajunge la cursanții din mediile defavorizate până în anul 2025⁸.

Mecanismul de garantare a împrumuturilor pentru masteranzi a debutat abia recent. Primii beneficiari au avut reacții pozitive. Totuși, până în prezent, acest mecanism **nu s-a ridicat încă la nivelul așteptărilor în ceea ce privește volumul** din cauza întârzierilor înregistrate la lansarea sa, a nivelului scăzut de utilizare în rândul instituțiilor financiare și a lipsei de informare în rândul studenților.

- Până în 2020, Comisia intenționează să **reducă alocările bugetare anuale pentru mecanismul de garantare a împrumuturilor pentru masteranzi**, fără să modifice alocarea globală stabilită pentru alte activități la nivelul învățământului superior.

Valoarea adăugată la nivelul UE și relevanța

Având în vedere rezultatele obținute, evaluarea subliniază **valoarea adăugată europeană de necontestat** a programelor examinate⁹. Aceasta decurge din volumul ridicat și din sfera largă a activităților finanțate, precum și din accesul mai echitabil la mobilitățile în scop educațional, din încorporarea bunelor practici, din integrarea mai profundă în UE și dintr-o dimensiune internațională clară. Alte scheme de finanțare a unor acțiuni comparabile la nivel național sunt considerabil mai reduse, atât în ceea ce privește volumul, cât și sfera de acoperire. Este cel mai puțin probabil ca acestea să poată înlocui finanțarea programului Erasmus+.

Evaluarea a arătat că programul Erasmus+ este **mai bine aliniat la politicile UE** decât programele anterioare și că este suficient de flexibil pentru a se adapta la nevoile emergente de la nivelul UE, cum ar fi creșterea incluziunii sociale și prevenirea radicalizării violente¹⁰. Pentru a maximiza impactul programului, evaluarea recomandă ca **prioritățile să fie reduse ca număr și mai bine orientate**.

⁷ Consolidarea identității europene prin educație și cultură – Contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor din 17 noiembrie 2017 de la Göteborg, COM(2017) 673.

⁸ Fără a aduce atingere următorului cadru financiar multianual.

⁹ SWD, 5.5.

¹⁰ SWD, 5.2.

- În programul actual, s-a pus un accent mai mare pe acțiunile care contribuie la **incluziunea socială**, respectând [Declarația de la Paris](#)¹¹, noile domenii prioritare din **cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020)** și **Strategia pentru tineret**¹² sau **Noua agendă pentru competențe în Europa**¹³.
- Viitorul program ar trebui să continue să **sprijine punerea în aplicare a priorităților politice ale UE**, menținând în același timp flexibilitatea de a se adapta după cum este necesar și fiind extrem de relevant pentru țările participante. Unele acțiuni, în special cele care sprijină parteneriatele, ar putea **să se concentreze pe un număr mai redus de priorități**.

Evaluarea finală a programului va examina, de asemenea, rezultatele la scară largă pentru alianțele cunoașterii și pentru alianțele de aptitudini la nivel sectorial introduse în cadrul programului Erasmus+ în vederea **stimulării inovării** în învățământul superior și în EFP. Aceste acțiuni nu au fost suficient de complete pentru a fi evaluate la jumătatea perioadei de programare.

- Până în 2020, Comisia va consolida și mai mult **diferitele modalități de gestionare a proiectelor**, care vizează în principal promovarea cooperării și schimburile, spre deosebire de proiectele menite să stimuleze inovarea.
- În cadrul noului program, vor fi luate în considerare modalitățile de **încurajare a inovării**.

Evaluarea a constatat, de asemenea, că există posibilitatea de a introduce acțiuni mai bine orientate pentru **a maximiza relevanța activităților Jean Monnet și valoarea adăugată a programului în sectorul învățării în rândul adulților**.

Predarea și cercetarea pe teme legate de Uniunea Europeană sunt în prezent relativ răspândite în învățământul superior. Pe de altă parte, sunt necesare o mai bună înțelegere a integrării europene și un sentiment de apartenență la Europa mai puternic în rândul celor mai tinere generații, în urma crizelor economice și politice din ultimii zece ani.

- În cadrul programului viitor, **activitățile Jean Monnet** ar putea fi reorganizate pentru **a răspunde nevoilor unui grup-țintă mai larg** (inclusiv școli), în vederea sensibilizării cu privire la valorile europene comune ale acestuia.

Evaluarea subliniază că impactul asupra sectorului învățării în rândul adulților, care vizează în prezent o populație numeroasă, este diminuat din cauza naturii diverse și fragmentate a sectorului.

¹¹ Declarația privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării prin educație, Paris, 17 martie 2015.

¹² Raport comun pentru 2015 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a ET 2020, JO C 417, 15.12.2015, p. 25; Rezoluția Consiliului de stabilire a unui plan de lucru specific pentru tineret al UE (2016-2018), JO C 417, 15.12.2015, p. 1.

¹³ COM (2016)381 din 10 iunie 2016.

- Comisia va examina modalitățile de a **spori concentrarea sprijinului UE pentru activități transnaționale în sectorul învățării în rândul adulților.**

Coerență

În urma evaluării, s-a constatat **un nivel ridicat de complementaritate** între programul Erasmus+ și alte politici și programe relevante ale UE (de exemplu, Fondul social european și programul Orizont 2020). Deși nivelul de sinergii diferă, este surprinzător faptul că evaluarea a detectat **foarte puține suprapuneri**¹⁴.

Coerența internă puternică a programului, comparativ cu predecesorii săi, provine din **acoperirea domeniului învățării pe tot parcursul vieții**. Reunirea unor domenii care sunt deseori menținute separate (la nivel național), într-un singur program al UE, este percepută ca o încurajare a complementarității și a unei perspective internaționale¹⁵.

Cooperarea transsectorială în cadrul programului Erasmus+ a crescut semnificativ (+23 puncte procentuale față de programele anterioare). Marea majoritate a proiectelor de cooperare includ acum cel puțin o organizație dintr-un alt sector de program. Cooperarea dintre educație și formarea profesională și societatea civilă are loc treptat în cadrul programului Erasmus+.

Evaluarea a evidențiat faptul că programul a beneficiat în mod clar de o arhitectură **mai simplă**, care grupează activitățile în trei acțiuni-cheie (mobilitate individuală, cooperare și sprijin pentru reformarea politicilor), astfel cum se prevăzuse în studiul de impact. **Denumirea de marcă unică** a contribuit la **creșterea vizibilității** programului, în beneficiul fiecărui sector. Erasmus+ a îmbunătățit **echilibrul geografic**, implicând mai bine țările mici și țările din Europa Centrală și de Est.

Nivelul de coerență **poate fi încă îmbunătățit în ceea ce privește sportul**. Pentru a obține rezultate semnificative, resursele nu ar trebui să fie dispersate.

- Comisia va urmări **să se concentreze mai mult pe anumite acțiuni sportive, mai ales pe aspectele legate de incluziune socială**, și să reducă suprapunerea cu activitățile pentru tineret.

Eficiență și simplificare¹⁶

Dovezile arată că **acțiunile de mobilitate Erasmus+ sunt în mod evident eficiente din punctul de vedere al costurilor**, în special mobilitatea cursanților (cu un cost pentru UE de 15 EUR pe zi/cursant). O provocare esențială va consta în **a îmbunătăți eficiența acțiunilor**

¹⁴ SWD, 5.3.2.

¹⁵ SWD, 5.3.1.

¹⁶ SWD, 5.4.

descentralizate întreprinse cu țările partenere, care au criterii specifice și bugete fragmentate provenind din finanțarea pentru relațiile externe ale UE.

Costurile de gestionare (6 % din bugetul programului Erasmus+¹⁷) **sunt rezonabile**, mai ales comparativ cu schemele la nivel național asemănătoare (14 % în medie), **deși s-ar fi putut face economii de scară mai mari**. Prin urmare, se așteaptă câștiguri suplimentare în materie de eficiență până în 2020.

În ceea ce privește simplificarea, caracterul integrat al programului Erasmus+ permite folosirea instrumentelor transsectoriale pentru cererea de finanțare, pentru monitorizare, audit sau diseminare. **După o perioadă de tranziție dificilă** între programele anterioare și cel actual, există un larg consens cu privire la îmbunătățirile aduse programului Erasmus+ (de exemplu, granturile simplificate, digitalizarea, Carta europeană pentru mobilitate în EFP și platforma de sprijin lingvistic online¹⁸), dar și cu privire la **necesitatea simplificării procedurilor și a instrumentelor de gestionare informatică**, pentru a reduce sarcina administrativă pentru organismele de implementare și pentru beneficiari, în proporție cu granturile pe care le primesc.

- Din anul 2018, Comisia va facilita solicitarea de granturi prin introducerea unor formulare online. Aceste **îmbunătățiri progresive vor continua** de-a lungul duratei de viață a programului.
- Viitorul program ar trebui să consolideze în continuare actualele câștiguri în materie de eficiență, în special, **reducând sarcina administrativă** prin simplificarea procedurilor de depunere de cereri și a procedurilor de raportare, asigurând interoperabilitatea și utilizarea mai ușoară a instrumentelor informatice și sporind flexibilitatea bugetului, fără a afecta însă asumarea răspunderii.

Modul de punere în aplicare descentralizată prin intermediul agențiilor naționale este în prezent bine stabilit. O abordare a gestionării de programe **cu adevărat bazată pe performanță** a fost introdusă în 2014. Pornind de la îmbunătățirile recunoscute în materie de monitorizare a rezultatelor din cadrul programului Erasmus+, anumiți indicatori trebuie ajustați, iar **datele colectate de la participanți ar putea fi mai puține și mai bine utilizate**.

- Comunicarea dintre Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură și agențiile naționale a fost îmbunătățită pentru a spori **sinergiile dintre acțiunile centralizate și cele descentralizate**.
- Comisia va analiza modul în care poate să perfecționeze monitorizarea programului Erasmus+ prin extinderea sa la proiecte de cooperare și la acțiuni centralizate, cu scopul de **a extrage datele colectate, în mod proporțional, astfel încât procesul de luare a deciziilor să fie susținut prin elemente de probă**.

¹⁷ Inclusiv taxele de gestiune pentru agențiile naționale, sprijinite prin bugetul operațional.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/ro/>